

NORGES HØYESTERETT

Den 8. desember 2006 avsa Høyesterett dom i

HR-2006-02070-A, (sak nr. 2006/311), sivil sak, anke,

Sør-Varanger kommune

(advokat Tove Lene Mannes – til prøve)

mot

Catch Communications ASA

(advokat Morten Fjermeros)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Kst. dommer **Sverdrup**: Saken gjelder en kommunes adgang til å skrive ut eiendomsskatt på en elektronisk innretning – DSLAM-boks – som eies av et bredbåndsselskap, og som er installert i en av Telenors telesentraler, jf. eiendomsskatteloven § 4 annet ledd tredje og fjerde punktum.
- (2) DSLAM (Digital Subscriber Line Access Multiplexer) består av en prosessor som er nødvendig for at telefonnettet skal kunne brukes til bredbåndstjenester. Det er i dag en rekke operatører som tilbyr bredbånd over telenettet. Som oftest er DSLAM-boksen plassert i en telesentral, men den kan også være lokalisert andre steder, f.eks. i tilknytning til et borettslag. Uansett plassering må boksen være montert på et bestemt punkt i telenettet: der aksessnettet (nettet som forbinder sentralene med kundene) slutter og det sentrale transportnettet for teletjenester begynner. Kundenes PC er tilknyttet et modem, som kan kommunisere med DSLAM-boksen for videreføring av informasjonen.
- (3) Bredbåndsselskapet Catch Communications ASA inngikk i januar 2001 en avtale med Telenor Telecom Solutions AS om tilgang til abonnementsforbindelser i Telenors aksessnett i Norge. Catch eier ikke selv noe nett, og må derfor leie inn overføringskapasitet fra andre. Telenor eier mesteparten av telenettet i Norge, og har for øvrig også egne DSLAM-bokser for å kunne tilby bredbåndstjenester. Som følge av sin dominerende markedsposisjon er Telenor forpliktet til å dele kapasiteten med andre selskaper.

- (4) Sør-Varanger kommune vedtok 19. februar 2004 å skrive ut eiendomsskatt på det DSLAM-utstyret Catch hadde i Telenors telesentral i kommunen med 4 942 kroner per år. Catch reiste ved stevning 26. august 2004 søksmål ved Øst-Finnmark tingrett mot kommunen med påstand om at vedtaket skulle kjennes ugyldig, og at innbetalt eiendomsskatt skulle betales tilbake. I tingrettens dom 19. april 2004 fikk Catch medhold. Domslutningen lyder slik:
- ”1. **Sør-Varanger kommunes vedtak kjennes ugyldig for så vidt gjelder utskrivning av eiendomsskatt for 2004 for Catch Communication ASA. Innbetalt eiendomsskatt med tillegg av lovbestemt forsinkelsesrente etter eiendomsskatteloven med tilhørende forskrifter tilbakebetales.**
 2. **Sør-Varanger kommune betaler saksomkostninger til Catch Communications ASA med kr. 80.311 innen 2 uker fra dommens forkynnelse.”**
- (5) Kommunen anket forgjeves til Hålogaland lagmannsrett. Slutningen i lagmannsrettens dom 5. desember 2005 lyder slik:
- ”1. **Tingrettens dom stadfestes.**
 2. **Sør-Varanger kommune betaler saksomkostninger for lagmannsretten til Catch Communications ASA med 74 456 – syttifiretusenfirehundreogfemtiseks – kroner innen 2 – to – uker fra dommens forkynnelse, med tillegg av forsinkelsesrente etter forsinkelsesrenteloven § 3 første ledd første punktum fra forfall til betaling skjer.”**
- (6) Lagmannsretten fant – i likhet med tingretten – at det ikke var naturlig å betegne DSLAM-boksen som et ”anlegg” etter eiendomsskatteloven § 4 annet ledd tredje punktum. Retten fant at det heller ikke var grunnlag for eiendomsskatt etter bestemmelsens fjerde punktum, fordi boksen ikke var ”ein part av sjølve føretaket”. I denne vurderingen ble det blant annet lagt vekt på at den hadde begrenset omfang og var lett å flytte, at det var forskjellige eiere av boks og nett, og at Telenor drev sin virksomhet uavhengig av DSLAM-boksen.
- (7) Sør-Varanger kommune har anket lagmannsrettens dom til Høyesterett. Anken gjelder bevisbedømmelsen og rettsanvendelsen. Høyesteretts kjæremålsutvalg tillot anke uten hensyn til verdien på ankegjenstanden, og henviste anken til Høyesterett.
- (8) For Høyesterett er det lagt frem skriftlige erklæringer fra tre vitner, som også hadde forklart seg for lagmannsretten, og dessuten en del nytt fotomateriale. Saken står i samme stilling for Høyesterett som for de tidligere instansene.
- (9) Saken har for Høyesterett vært behandlet sammen med ankesak nr. HR-2006-02069-A (sak nr. 2006/632) mellom Telenor Telecom Solutions AS og Modum kommune. Denne saken gjelder spørsmålet om hvilke eiendeler i Telenors telenett som inngår i beregningsgrunnlaget for eiendomsskatt.
- (10) Den ankende part – *Sør-Varanger kommune* – har i hovedsak anført:
- (11) Høyesterett har slått fast at Telenors telenett er å anse for ”verk og bruk”, Rt. 2002 side 94 (Nesset), og begrunnelsen i dommen må gjelde hva enten telenettet brukes til telefoni

eller bredbånd. Catch driver sin egen verksdrift ved hjelp av telenettet, og det er derfor uten betydning at Telenor kan drive sin virksomhet uavhengig av DSLAM-boksen.

- (12) DSLAM-boksen kan eiendomsbeskattes fordi den er en anleggsdel som ”hører til eller trengst til verksdrifta” etter eiendomsskatteloven § 4 annet ledd tredje punktum. Bestemmelsen i § 4 annet ledd tredje punktum må tolkes i lys av unntaksbestemmelsen i fjerde punktum, hvilket innebærer at alle maskiner og innretninger som er nødvendige for anleggets drift, i utgangspunktet omfattes av tredje punktum. Selv om det er lite naturlig å betrakte DSLAM-boksen *isolert* som et anlegg i relasjon til denne bestemmelsen, må boksen anses for å være en integrert del av det samlede teleanlegget. Overføring av signaler i telenettet fra kilde til mottaker skjer gjennom en sammenhengende prosess, hvor hver del av telenettanlegget er nødvendig for at nettet skal fylle sitt formål.
- (13) Unntaket i § 4 annet ledd fjerde punktum kommer ikke til anvendelse, fordi DSLAM-boksene ikke er ”arbeidsmaskinar og tilhøyrsløse og ting som kan setjast i klasse med slikt”. Avgrensningen i fjerde punktum er primært rettet mot produksjonsmaskiner ved fabrikkianlegg, og DSLAM-boksen kan ikke settes i klasse med slike.
- (14) Selv om man måtte mene at DSLAM-boksen er en arbeidsmaskin eller lignende, faller den utenfor unntaket i fjerde punktum, fordi boksen er ”ein part av sjølve føretaket”. Det følger av Rt. 1999 side 369 (Bøckmann) at det i denne vurderingen skal tas hensyn til både fysiske, tekniske, forretningsmessige og økonomiske forhold. DSLAM-er en integrert del av hele teleanlegget. Den er nødvendig for at bredbåndstjenester skal kunne leveres via telenettanlegget. Selv om boksen ikke må plasseres i telesentralen, må den ha sin helt spesielle plass mellom aksess- og transportnettet. Det er feil når lagmannsretten legger til grunn at Telenor driver sin virksomhet fullstendig uavhengig av DSLAM-boksen, for Telenor benytter selv slike innretninger i sitt tilbud av bredbåndstjenester. Det forhold at Catch leier tilgang til nettet – og ikke eier det selv – indikerer ikke noe svakere tilknytningsforhold i denne saken. Catch baserer hele sin virksomhet på tilknytning til telenettet og har vært tilknyttet nettet siden 2000. Telenor er på bakgrunn av sin dominerende markedsstilling rettslig forpliktet gjennom en EU-forordning til å tilby andre nettoperatører tilgang til infrastrukturen i telenettet – det er altså snakk om sambruk og ikke noe vanlig privatrettslig leieforhold.
- (15) Det er Catch som hefter for eiendomsskatt på DSLAM-boksen. Eiendomsskatten er en skatt som ilegges objekter, uavhengig av eierforholdet til anlegget. Selv om det ikke er noen bestemmelser i eiendomsskatteloven som direkte regulerer heftelsesspørsmålet, synes blant annet eiendomsskatteloven § 16 annet ledd og § 19 første ledd å forutsette at flere enn eieren av selve eiendommen kan hefte for skatten. Det samme følger av Rt. 2002 side 1411 (Gulen), jf. også forslaget i NOU 1996: 20 side 130 om Ny lov om eiendomsskatt.
- (16) Sør-Varanger kommune har lagt ned slik påstand:
- ”1. Sør-Varanger kommune frifinnes.
 2. Catch Communications ASA dømmes til å betale Sør-Varanger kommunes saksomkostninger for tingretten, lagmannsretten og Høyesterett med tillegg av forsinkelsesrente etter forsinkelsesrenteloven § 3 første ledd første punktum fra dommens oppfyllestidspunkt til betaling skjer.”
- (17) Ankemotparten – *Catch Communications ASA* – har i hovedsak anført:

- (18) Lagmannsretten har tolket loven riktig når den har funnet at kommunens skattevedtak er ugyldig. DSLAM-boksen har ikke en slik tilknytning til telenettet som kreves etter eiendomsskatteloven § 4 annet ledd tredje eller fjerde punktum.
- (19) Nettet-dommen, Rt. 2002 side 94, er ikke avgjørende for hvilke komponenter som inngår i skattegrunnlaget, da problemstillingen i denne saken var om telenettanlegget som sådant var et skatteobjekt. Høyesterett hadde ikke foranledning til å vurdere de enkelte komponentene i telenettet.
- (20) Verdien av bygninger og anlegg skal medtas i verdsettelsen av verk og bruk, når disse hører til eller trengs til verksdriften, jf. tredje punktum. Catch er enig med lagmannsretten i at DSLAM-boksene ikke kan anses om et "anlegg".
- (21) Bøckmann-dommen gir klare retningslinjer for tolkningen av tredje og fjerde punktum. Når det gjaldt tilknytningskravet, la flertallet avgjørende vekt på den fysiske tilknytning mellom den faste eiendommen og maskinen. Det er ikke holdepunkter for at rekkevidden av dommen er begrenset, fordi den gjaldt et tradisjonelt industrielt verk. Verken loven eller denne dommen gir grunnlag for å ha ulike tilknytningskrav for "egentlige" og "uegentlige" verk. Dette innebærer at kravet til tilknytning ikke er oppfylt i saken. Den fysiske integrasjonen mellom DSLAM-boksene og linjenettet er svak, de er kun forbundet med kabler og noen skruer. Maskinene veier fra 10 til 90 kilo, og de kan lett flyttes. De har kort levetid – normal avskrivningstid er fem år. Det fysiske linjenettet kan dessuten brukes uten DSLAM-boksene.
- (22) Subsidiært anføres at Catch ikke hefter for eiendomsskatten, da skatten bare kan utskrives på eieren av fast eiendom eller "verk og bruk". Det er nærliggende å tolke Gulen-dommen slik at det var et vilkår for utskrivning av eiendomsskatt at skattyteren var eier av et selvstendig eiendomsskatteobjekt – den som bare eier en løsøre gjenstand, kan ikke pålegges eiendomsskatt.
- (23) Catch Communications ASA har nedlagt slik påstand:
- ”1. Lagmannsrettens dom stadfestes.
 2. Catch Communications AS tilkjennes saksomkostninger for Høyesterett med tillegg av lovbestemt forsinkelsesrente.”
- (24) *Jeg er kommet til at anken fører frem.*
- (25) I Rt. 2002 side 94 (Nettet) ble det slått fast at Telenors telenett er "verk og bruk" i henhold til eiendomsskatteloven § 4 annet ledd første og andre punktum. Spørsmålet i den foreliggende saken er om DSLAM-boksen skal regnes sammen med verket eller bruket, jf. annet ledd tredje og fjerde punktum, og hvem som i så fall svarer for skatten. Eiendomsskatteloven § 4 annet ledd tredje og fjerde punktum lyder slik:
- ”Bygninger og anlegg skal reknast saman med verket eller bruket når dei høyrer til eller trengst til verksdrifta. Arbeidsmaskinar og tilhøyrsløse og ting som kan setjast i klasse med slikt, skal derimot ikkje reknast med utan tingen er ein part av sjølve føretaket.”**

(26) Som nevnt innledningsvis har ankesak nr. HR-2006-02069-A (sak nr. 2006/632) vært behandlet sammen med den foreliggende sak. Saken gjaldt det nærmere omfanget av skatteplikten på Telenors telenett i Modum kommune, og Høyesterett kom til at alle de takserte elementene i telenettet var gjenstand for eiendomsbeskatning. I takseringen inngikk aksessnettet samt sentraler, radiolinjestasjoner og såkalte ”muxer” eller multiplexer. En DSLAM-boks er nettopp en slik multiplexer, og avgjørelsen har derfor direkte betydning for vår sak.

(27) I sin begrunnelse uttaler førstvoterende blant annet:

”Når utgangspunktet som nevnt er at telenettet skal sees som et verk eller bruk, ser jeg det som lite tvilsomt at alle de elementene i nettet som er skattlagt i Modum kommune, må sees som ’anlegg ... [som] høyrer til eller trengst til verksdrifta’, og dermed går inn under tredje punktum i lovens § 4 andre ledd. Elementene er fysisk forbundet i et sammenhengende, stedbundet anlegg, de er alle nødvendige for at anlegget skal fungere, og telenettet må sees som en sammenhengende kommersiell enhet.”

(28) Førstvoterende fant heller ikke at unntaket i fjerde punktum kom til anvendelse, og uttaler i den forbindelse blant annet:

”Ut fra det jeg har referert om telenettets oppbygning og funksjon, mener jeg at alle elementene i nettet uansett er integrert på en slik måte at de må sees som en del av selve anlegget – ’ein part av sjølve føretaket’. De momentene jeg har nevnt i drøftelsen av tilknytningskravet i tredje punktum – også henvisningen til Canal Digital-dommen – er relevante også her. At flere av elementene i telenettet har relativt kort levetid, eller enkelt lar seg skifte ut, ser jeg ikke som noe motargument av betydning; nettets funksjon er i alle fall avhengig av at et tilsvarende element blir satt inn.”

(29) Det som her er uttalt har gyldighet også for DSLAM-boksen i vår sak. Boksen inngår i nettet på linje med andre komponenter. Den har ikke noe annet anvendelsesområde enn i forbindelse med det faste nettet, og har heller ikke en løsere tilknytning enn de tilsvarende innretninger som Telenor eier. En forskjell mellom de to sakene er at DSLAM-boksen i vår sak eies av Catch, og ikke av Telenor. Slik saksforholdet ligger an, kan jeg ikke se at dette kan ha noen betydning i vurderingen av om DSLAM-boksen hører til eller trengs for verksdriften, jf. § 4 annet ledd tredje punktum, eller er ”ein part av sjølve føretaket”, jf. fjerde punktum. Selv om det kan tenkes tilfeller hvor et ulikt eierforhold kan være indikasjon på en svakere tilknytning, er situasjonen ikke slik i vårt tilfelle.

(30) Catch anfører subsidiært at selskapet ikke hefter for eiendomsskatten, og viser til at selskapet ikke eier selve anlegget, men bare DSLAM-boksen. Spørsmålet om en komponent i et større anlegg skal anses som et selvstendig skatteobjekt i relasjon til eiendomsskatteloven er ikke løst i loven. I Rt. 2002 side 1411 (Gulen) kom Høyesterett til at festeren – som eide anlegget – skulle betale eiendomskatt for bygningen, mens det var forutsatt at grunneieren svarte eiendomskatt for grunnverdien av tomten. I dommen er det blant annet vist til en uttalelse fra Finansdepartementet i brev 15. juli 1987 til Ringerike kommune, hvor det heter:

”Tilhører grunneiendommen og bygninger eller annet som skal tas med i eiendomskattetaksten forskjellige eiere, antar departementet at hver av partene svarer for den del av skatten som faller på hans eiendeler.”

(31) Anvendelsen av prinsippet om at det er eieren av den enkelte eiendel som hefter for eiendomskatten, er ikke like opplagt i vår sak, hvor det gjelder en liten eiendel som er

sterkt integrert i et stort anlegg. Men også i vårt tilfelle dreier det seg om et fysisk avgrenset og klart identifiserbart objekt, og objektet er nødvendig for at anlegget skal kunne brukes til en bestemt type tjenester (bredbånd). Etter mitt syn er det derfor mest naturlig at eieren av DSLAM-boksen – Catch – hefter for eiendomsskatten.

- (32) Jeg er etter dette kommet til at Sør-Varanger kommunes vedtak om utskrivning av eiendomsskatt på DSLAM-boksen er gyldig.
- (33) Anken har ført frem, og jeg finner at Sør-Varanger kommune må tilkjennes saksomkostninger for alle retter, jf. tvistemålsloven § 180 annet ledd, jf. § 172 første ledd. Prosessfullmektigen har oppgitt sitt salær for Høyesterett til 85 000 kroner, som jeg finner å kunne tilkjenne. I tillegg kommer ankegebyr med 20 640 kroner, slik at samlet omkostningsbeløp for Høyesterett er 105 640 kroner. For lagmannsretten og tingretten tilkjennes kommunen henholdsvis 65 972 kroner og 48 942 kroner. Sør-Varanger kommune tilkjennes da et samlet beløp på 220 554 kroner i saksomkostninger.
- (34) Jeg stemmer for denne

D O M :

1. Sør-Varanger kommune frifinnes.
2. I saksomkostninger for Høyesterett, lagmannsrett og tingrett betaler Catch Communications ASA til Sør-Varanger kommune 220 554 – tohundreogtyvetusenfemhundreogfemtifire – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne dom med tillegg av den alminnelige forsinkelsesrente etter forsinkelsesrenteloven § 3 første ledd første punktum fra utløpet av oppfyllelsesfristen til betaling skjer.

- (35) Dommer **Tønder:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (36) Dommer **Coward:** Likeså.
- (37) Dommer **Oftedal Broch:** Likeså.
- (38) Dommer **Lund:** Likeså.

(39) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

1. Sør-Varanger kommune frifinnes.
2. I saksomkostninger for Høyesterett, lagmannsrett og tingrett betaler Catch Communications ASA til Sør-Varanger kommune 220 554 – tohundreogtyvetusenfemhundreogfemtifire – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne dom med tillegg av den alminnelige forsinkelsesrente etter forsinkelsesrenteloven § 3 første ledd første punktum fra utløpet av oppfyllelsesfristen til betaling skjer.

Riktig utskrift bekreftes: